

ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

Мета курсу: засвоєння основних теоретичних підходів до вивчення проблем комунікації та спілкування, формування навичок аналізу змісту комунікаційних актів, навиків розпізнання невербальної сигналізації та емоцій співрозмовника, навиків збереження комунікативної рівноваги та ефективності комунікації, засвоєння психологічних знань, необхідних для розуміння індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Психологія спілкування» в структурно-логічній схемі дисциплін базується на набутих відповідних знаннях з таких дисциплін: «Історія української культури», «Історія та теорія міжнародних суспільних комунікацій», «Історія міжнародних відносин». Вона інтегрується з вивченням дисципліни «Вступ до спеціальності».

Вивчення навчальної дисципліни формує засади подальшого засвоєння студентом дисциплін «Конфліктологія та теорія переговорів», «Дипломатичний протокол та етикет», «Дипломатична та консульська служба», «Управління міжнародними проєктами», «Міжнародна інформація» та інших, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами «по вертикалі» та формування вмінь застосовувати необхідні знання у професійній діяльності, а також у формуванні власного індивідуального образу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетентностей: здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність ухвалювати обґрунтовані рішення; здатність працювати в команді; здатність працювати в міжнародному контексті; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність бути критичним і самокритичним; здатність до конгруентної вербальної та невербальної презентації себе; вміння вільно та тактично висловлюватись, володіння культурою спілкування; здатність до активного слухання, гнучкості та креативності у спілкуванні; здатність до аналізу та оцінки комунікативної діяльності співрозмовника; здатність до ефективного спілкування у спільній діяльності (запобігання та розв'язання конфліктів, прийняття спільного рішення); здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами); здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем; здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути; здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами); здатність адекватно застосовувати психологічні прийоми та методи комунікативної взаємодії у майбутній професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

знати: психологічні теорії і факти для вирішення прикладних проблем психологічного супроводу становлення особистості; природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці; природу та механізми міжнародних комунікацій

уміти: орієнтуватися в сучасній системі джерел інформації, вміння використовувати бази даних та програмні ресурси, глобальні комп'ютерні мережі; визначати закономірності ефективної взаємодії та вміння їх реалізовувати у професійній діяльності, постійно вдосконалюючи свій комунікативний потенціал; нести відповідальність за прийняття рішень у межах професійної компетентності, знаходити нестандартні рішення в складних ситуаціях та їх реалізувати; створювати та апробувати ефективні програми попередження відхилень соціально-професійного розвитку особистості, а також професійних ризиків у різних видах діяльності фахівця; мотивувати людей, враховуючи індивідуальні якості, координувати їх діяльність та рухатись до спільних цілей; вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору;

володіти: навичками дослідження проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації; державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів; навичками розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали,

чинні стандарти і технічні умови тощо.

Основний категорійний апарат навчальної дисципліни

Психологія спілкування, психологія особистості, психологія робочої групи, ділове спілкування, комунікативна компетентність, структура і функції спілкування, темперамент, емоція, екстраверт, інтроверт, фрустрація, базові потреби людини, вербальна комунікація, рефлексивне, нереклексивне та емпатійне слухання, невербальна комунікація, кінесика, екстралінгвістика, парлінгвістика, проксемика, такесика, ідентифікація, рефлексія, каузальна атрибуція, стереотипізація, атракція, ефект ореолу, проєкція, переконання, навіювання, психічне зараження, наслідування, маніпуляція, стиль спілкування, мала група, ділова бесіда, принципові переговори, наради, збори, дискусія, публічний виступ, психологія колективної діяльності, стратегія комунікації, конфлікт, конфліктоген, конфліктна ситуація, інцидент, конфліктуючі сторони, суперництво (конкуренція), ухилення, пристосування, стиль співпраці, стиль компромісу, критерії та рівні успішності спілкування, товариськість, контактність, комунікативна сумісність, адаптивність, задоволеність, стиль спілкування

Зміст навчальної дисципліни:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ СПІЛКУВАННЯ

Тема 1. Завдання і методи психології спілкування. Функції, види та структура спілкування

Міжособистісне спілкування. Розвиток спілкування в онтогенезі. Методи дослідження спілкування та міжособистісної взаємодії. Потреби і мотиви особистості у спілкуванні.

Тема 2. Спілкування як взаємодія

Чинники, що впливають на сприймання людьми один одного: чинник переважання, привабливості, ставлення до нас. Механізми сприймання і розуміння людини людиною: ідентифікація, рефлексія, каузальна атрибуція, стереотипізація, атракція. Труднощі та бар'єри спілкування. Моральні якості учасників взаємодії та їх культура.

Тема 3. Сприймання і розуміння людьми один одного у спілкуванні

Стили та стратегії спілкування. Способи впливу на людей під час спілкування: психічне зараження, навіювання, наслідування, переконання. Роль особистості в групі. Вплив лідерських якостей особистості на групу. Маніпуляція як вплив.

Тема 4. Спілкування у колективі

Форми колективного обговорення проблем. Переговори та їх види. Особливості проведення принципових переговорів. «Мозковий штурм» і бесіда за круглим столом. Психологічні та етичні вимоги до дискусії. Спілкування в аудиторії, публічний виступ. Психологія впливу.

Тема 5. Спілкування як комунікація

Загальна характеристика вербальних та невербальних засобів спілкування. Структура інформаційного обміну. Міжкультурні комунікації як фактор змін у загальнолюдській цивілізації.

Тема 6. Комунікація та її роль у міжнародних відносинах. Новітні інформаційні технології у міжнародній комунікації

Основні поняття етики та психології міжнародної комунікації. Розвиток інформаційних технологій. Зовнішньополітичний образ України та завдання міжнародних комунікацій. Вимоги до новітніх інформаційних технологій. Моделі прийняття рішень в умовах кризи. Комунікативні моделі легітимізації й викривлення джерела.

Тема 7. Міжкультурні конфлікти як специфічний різновид комунікації. Стратегії вирішення конфліктів

Конфлікт як зіткнення інтересів учасників. Психологічні аспекти впливу засобів масової комунікації на суспільну думку. Кібернетична злочинність і тероризм. Інтернет як інструмент впливу на внутрішню та зовнішню політику держави. Інформаційні війни. Переговори як вагомий складовий життя сучасної людини. Переговори з терористами. Примусова дипломатія.

Тема 8. Психологічні особливості успішного спілкування. Міжкультурна толерантність як спосіб порозуміння

Самовдосконалення особистості та підвищення її рівня культури спілкування. Комунікативна компетентність. Уміння слухати. Техніки рефлексивного слухання. Застосування нейролінгвістичного програмування. Етнічна толерантність. Толерантність як імператив взаємодії народів і культур.

Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 3,5 кредити ЄКТС, загальний обсяг 105 годин, у тому числі 36 годин аудиторних навчальних занять і 69 годин самостійної та індивідуальної роботи.

Форма семестрового контролю: залік.

Викладач – Кулакевич Тетяна Василівна, доцент кафедри психології та педагогіки.